همسران رسول خدا(صلی ا علیه و آله) ، مادران امت اسلامی

همسران رسول خدا(صلی ا علیه و آله) ، مادران امت اسلامی

احمدعلی رضائی اسدآبادی[1]

مقدمه

خداوند متعال در قرآن کریم برای همسران رسول خدا (صلی ا علیه و آله) جایگاه ویژه و تکالیف بسیار بزرگی قرار داده داده است؛ همانطور که خداوند متعال درباره جایگاه ویژه حضرت محمد (صلی ا علیه و آله) می فرمایند: « مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ؛ حضرت محمد (صلی ا علیه و آله) ، مانند شما مردهای معمولی نیست، بلکه فرستاده خداوند متعال و ختم کننده پیامبران الهی است».[2]همانطور هم درباره جایگاه ویژه همسران رسول خدا (صلی ا علیه و آله) نیز می فرمایند: « يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ ؛ ای همسران رسول خدا (صلی ا علیه و آله)، مانند زن های

معمولی نیستید [بلکه بر آنها برتری دارید] ». همچنین خداوند متعال، همسران پیامبر اکرم (صلی ا علیه و آله) را مادران امت اسلامی معرفی می فرمایند: « النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ أَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ؛ رسول خدا (صلی ا علیه و آله) بر مؤمنین ولایت دارند و همسران ایشان نیز مادران مؤمنین و مؤمنات هستند».[3]

خداوند متعال تکالیف بسیار سنگینی بر عهده همسران رسول خدا (صلی ا علیه و آله) قرار داده است که عبارتست از اینکه: الف) آنها، حقّ ندارند دنیا طلب باشند؛ « يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَ زِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ؛ ای رسول خدا (صلی ا علیه و آله) به همسرانت بگو: اگر قصد دارید دنیا طلب بشوید و دنبال زخارف دنیوی بروید، پس بیایید تا متاع دنیا را به شما داده و شما را طلاق بدهم ».[4] ب) آنها، باید در برخورد با نامحرم ها، با وقار باشند: « يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ؛ ای همران پیامبر خدا(صلی ا علیه و آله) ، شما مانند زنهای معمولی نیستید، اگر با تقوا هستید در برخورد با مردهای نامحرم با صدای نازک شده صحبت نکنید بلکه به عادی صحبت کنید؛ زیرا کسانی که دلهای مریضی دارند، در شما طمع می کنند».[5] ج) آنها، باید در خانه بمانند و خانه داری کنند و از خداوند متعال و رسول خدا (صلی ا علیه و آله) اطاعت کنند و نماز را برپا دارند و زکات اموالشان را بپردازند، نه اینکه مانند زنهای دوران جاهلیت (دوران پیش از اسلام)، زینت کنند وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ».[6] د) آنها نیز مانند سایر زنان با ایمان، مأمور به پوشیدنِ پوشش اسلامی هستند: « يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ ؛ یا رسول ا (صلی ا علیه و آله) به همسران و دخترانت و زنهای با ایمان بگو: روسری و چادر بپوشند تا به عفاف و پاکدامنی شناخته شوند و مورد آزار مردهای [بی تقوا و مریض] واقع نشوند».[7] ذ) همچنین خداوند متعال خطاب همسران گرامی رسول خدا (صلی ا علیه و آله) می فرمایند: پاداش أعمال نیک شما و عذاب گناهان شما، دو برابر زنهای معمولی است؛ « يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ؛ ای همسران رسول خدا (صلی ا علیه و آله) اگر مرتکب گناهی آشکار شوید، عذاب شما، دو برابر زنهای معمولی خواهد بود * وَ مَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ تَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ؛ ای همسران

رسول خدا (صلی ا علیه و آله) هر کدام از شما که مطیع خداوند متعال و رسولش باشد و عمل صالح انجام دهد، پاداش او ، دو برابر [پاداش زنهای معمولی] خواهد بود و برای او روزی کریمانه ای آماده کرده ایم ».[8]

جایگاه حضرت خدیجه (سلام ا علیها) در احادیث فریقین

جایگاه و منزلت حضرت خدیجه کبری (سلام ا علیها) در احادیث فریقین، جایگاهی است ممتاز، که به جهت معرفی اجمالی شخصیت والای ایشان، برخی از این احادیث اشاره می گردد.

الف) خدیجه کبری (سلام ا علیها)، اولین زنی است که اسلام را قبول کرده است؛ ابوعیسی ترمذی در سنن ترمذی: « عن ابن عباس قال: أوّلُ مَن أسلَمَ مِن النّساء خديجةُ ».[9] علامه محمدباقر مجلسی در بحار الأنوار: « عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ أَوَّلُ مَنْ آمَنَ بِرَسُولِ اللَّهِ (صلی ا علیه و آله) مِنَ الرِّجَالِ عَلِيٌّ (علیه السلام) وَ مِنَ النِّسَاءِ خَدِيجَةُ (علیها السلام).[10]

ب) خدیجه کبری (سلام ا علیها) ، اولین زنی که با رسول خدا (صلی ا علیه و آله) نماز خوانده است؛ « عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أَوَّلَ مَنْ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (صلی ا علیه و آله) بَعْدَ خَدِيجَةَ (سلام ا علیها) عَلِيٌّ (علیه السلام) ».[11]

ج) خدیجه کبری (سلام ا علیها) ، بهترین زنان اهل بهشت است؛ « عن عبد ا بن جعفر، قال: سمعت علي بن أبي طالب، يقول: سمعت رسول ا صلى ا عليه وسلم يقول: خيرُ نسائها [خير نساء الجنة] خديجةُ بنت خُوَيلِد ... ».[12]

د) خدیجه کبری(سلام ا علیها)، تنها زنی است که خداوند متعال به واسطه حضرت جبرئیل علیه السلام بر او سلام کرده است؛ « عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: أَتَى جِبْرِيلُ النَّبِيَّ صَلَّى اُ عَلَيْهِ وَآله و سَلَّمَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذِهِ خَدِيجَةُ قَدْ أَتَتْ مَعَهَا إِنَاءٌ فِيهِ إِدَامٌ، أَوْ طَعَامٌ أَوْ شَرَابٌ، فَإِذَا هِيَ أَتَتْكَ فَاقْرَأْ عَلَيْهَا السَّلاَمَ مِنْ رَبِّهَا وَمِنِّي وَ بَشِّرْهَا بِبَيْتٍ فِي الجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ لاَ صَخَبَ فِيهِ، وَلاَ نَصَبَ ».[13]

ذ) خدیجه کبری (سلام ا علیها) ، تنها زنی که رسول خدا (صلی ا علیه و آله) بسیار به یاد ایشان بوده و بسیار از ایشان یاد می کرده اند؛ « عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: مَا غِرْتُ عَلَى أَحَدٍ مِنْ نِسَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اُ عَلَيْهِ وَآله و سَلَّمَ، مَا غِرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ، وَمَا رَأَيْتُهَا، وَلَكِنْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اُ عَلَيْهِ وَآله و سَلَّمَ يُكْثِرُ ذِكْرَهَا ... فَرُبَّمَا قُلْتُ لَهُ: كَأَنَّهُ لَمْ يَكُنْ فِي الدُّنْيَا امْرَأَةٌ إِلَّا خَدِيجَةُ؟ فَيَقُولُ [النبی صلی ا علیه و آله]: « إِنَّهَا كَانَتْ ، وَكَانَتْ ، وَكَانَ لِي مِنْهَا وَلَدٌ ».[14]

ر) خدیجه کبری (سلام ا علیها) ، محبوبه و معشوقه رسول خدا (صلی ا علیه و آلها)؛ « عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: مَا غِرْتُ عَلَى نِسَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اُ عَلَيْهِ وَآله و سَلَّمَ، إِلَّا عَلَى خَدِيجَةَ وَ إِنِّي لَمْ أُدْرِكْهَا، قَالَتْ: وَكَانَ رَسُولُ اِ صَلَّى اُ عَلَيْهِ وَآله و سَلَّمَ إِذَا ذَبَحَ الشَّاةَ، فَيَقُولُ: « أَرْسِلُوا بِهَا إِلَى أَصْدِقَاءِ خَدِيجَةَ ». قَالَتْ [عائشةُ]: فَأَغْضَبْتُهُ يَوْمًا، فَقُلْتُ: خَدِيجَةَ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اِ صَلَّى اُ عَلَيْهِ وَآله وسَلَّمَ : « إِنِّي قَدْ رُزِقْتُ حُبَّهَا».[15]

ز) خدیجه کبری(سلام ا علیها) ، تنها زنی است که در زمان زنده بودنش، رسول خدا (صلی ا علیه و آله)، با هیچ زن دیگری ازدواج نکرد؛ « عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: « لَمْ يَتَزَوَّجِ النَّبِيُّ صَلَّى اُ عَلَيْهِ وَآله و سَلَّمَ عَلَى خَدِيجَةَ حَتَّى مَاتَتْ ».[16]

فهرست منابع

* قرآن مجید.

- ابن بابویه، محمد بن علد؛ « الخصال »، چاپ اول،قم، 1362ش.

- بخاری، محمد بن اسماعیل؛ « صحیح البخاری»، چاپ اول، محقق: محمد زهیر بن ناصر الناصر، ناشر: دار طوق النجاة، بی جا، 1422هـ.

- ترمذی، محمّد، سنن الترمذی، تحقیق: بشار عواد معروف، دار الغرب الإسلامی، بیروت، 1998م.

- شريف الرضي، محمد بن حسين، نهج البلاغة (للصبحي صالح) - قم، چاپ: اول، 1414 ق.

- كلينى، محمد بن يعقوب، الكافي (ط - الإسلامية) - تهران، چاپ: چهارم، 1407 ق.

- مجلسى، محمد باقر بن محمد تقى، بحار الأنوار (ط - بيروت) - بيروت، چاپ: دوم، 1403 ق.

- نسائى، احمد بن شعيب؛ « السنن الكبرى»، چاپ اول، محقق: شعيب الأرناؤوط، ناشر: مؤسسة الرسالة - بيروت، 1421 هـ .

- نيشابورى، مسلم، صحيح مسلم، تحقيق: محمد فؤاد عبد الباقى، دار إحياء التراث العربى، بيروت، بى تا.

[1] سطح چهار كلام اسلامى با گرايش نقد وهابيت : com.gmail@kordestan.mnvf

[2]سوره احزاب، آيه ۴۰ .

[3] سوره احزاب، آيه ۶ .

[4] سوره احزاب ، آيه ۲۸.

[5] سوره احزاب، آيه ۳۲ .

[6]سوره احزاب، آيه ۳۳.

[7]سوره احزاب ، آيه ۵۹.

[8]سوره احزاب، آيه ۳۰ و ۳۱.

[9]ترمذى، ابوعيسى؛ « سنن الترمذى»، ج۶، ص ۹۱، ح ۳۷۳۴.

[10] مجلسی، علامه محمدباقر؛ « بحار الأنوار (ط - بیروت) »، ج16 ، ص2-1 ، ح ۲.

[11] مجلسی، علامه محمدباقر؛ « بحار الأنوار (ط - بیروت) » ؛ ج16 ؛ ص7،ج ۱۲.

[12] بخاری، محمد بن اسماعیل؛ « صحیح البخاری»، ج۴، ص ۱۶۴، ح ۳۴۳۲ و ج۵،ص۳۸، ح ۳۸۱۵.
نیشابوری، مسلم؛« صحیح مسلم»، ج۴، ص ۱۸۸۶، ح ۲۴۳۰. ترمذی، ابوعیسی؛ « سنن الترمذی»، ج ۶، ص ۱۸۵، ح ۳۸۷۷. نسائی، احمد بن شعیب؛ « السنن الکبری»، ج۷، ص ۳۸۸، ح ۸۲۹۷. ابن بابویه، محمد بن علی؛ « الخصال »، ج1 ،ص205- ۲۰۷ ، ح ۲۲ و ۲۳. مجلسی، علامه محمد باقر؛ « بحار الأنوار (ط - بیروت) »، ج8 ، ص178، ح ۱۳۳.

[13] بخاری ، محمد بن اسماعیل؛ « صحیح البخاری»، ج۵، ص ۳۴، ح ۳۸۲۰ و ج۹ ، ص ۱۴۴، ح ۷۴۹۷.
نسائی، احمد بن شعیب؛ « السنن الکبری»، ج۷، ص ۳۹۰، ح۸۳۰۱.

[14] بخاری، محمد بن اسماعیل؛ « صحیح البخاری»، ج ۵ ، ۳۸، ح ۳۸۱۸ و ج۹، ص ۱۴۱، ح۷۴۸۴.
نیشابوری، مسلم؛ « صحیح مسلم»، ج ۴، ص۱۸۸۹، ح ۲۴۳۵.

[15] نیشابوری، مسلم؛ « صحیح مسلم»، ج۴، ص۱۸۱۸، ح۲۴۳۵، باب فضائل خدیجة ام المؤمنین (سلام ا علیها).

[16] نیشابوری، مسلم؛ « صحیح مسلم»، ج۴، ص ۱۸۸۹، ح ۲۴۳۶، باب فضائل خدیجة ام المؤمنین (سلام ا علیها). کلینی، محمد بن یعقوب؛ « الکافی (ط- الاسلامیة) » ، ج ۵ ، ص ۳۹۱، ح ۶ ، کتاب النکاح.